

Lausunto Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle maakuntahallituksen 13.5.2026 § 43 päätöksestä

LLHall 19.08.2026 § 93
395/10.02.00/2025

Valmistelija Pesonen Ari Lapin liitto

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 23.6.2026 pyytänyt Lapin liittoa antamaan lausunnon Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n oheisen valituksen johdosta. Määräaika lausunnon antamiseen on 21.8.2026 mennessä. Lausunnossa on annettava selostus asiasta, vastattava oikeudenkäynnin osapuolen esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausuttava esitetyistä selvityksestä.

Valitus koskee maakuntahallituksen päätöstä 13.5.2026 § 43, jossa maakuntahallitus:

- hyväksyi Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavaehdotuksen ja totesi, ettei vaihemaakuntakaavaa esitetä valtuustokäsittelyyn, ennen kuin valtioneuvosto on tehnyt luonnonsuojelulain 39 §:n mukaisen päätöksen ja päätös on saanut lainvoiman.
- päätti lähettää ympäristöministeriöön valmisteltavaksi hakemuksen koskien luonnonsuojelulain 39 §:n mukaista valtioneuvoston päätöstä Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan hyväksymiseksi ja Sakatin kaivoshankkeen toteuttamiseksi Viiankaavan Natura 2000 -alueen alla ja läheisyydessä.
- antoi vs. maakuntajohtajalle oikeuden tehdä hakemukseen mahdollisia teknisiä korjauksia ennen hakemuksen lähettämistä.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry on valituksessaan vaatinut, että päätös hakea luonnonsuojelulain (9/2023, "LSL") 39 § 2 momentin mukaista poikkeamista Natura -alueiden suojelun perusteina olevien luonnonarvojen heikentämisestä kumotaan lainvastaisena ja palautetaan valmisteluun.

Valitusperusteissa on esitetty muun ohella, että luonnonsuojelulain (9/2023) ja alueidenkäyttölain (132/1999) muutoksenhakusäännös kattaa Lapin liiton tekemän päätöksen sekä valituskelpoisuuden että valitusoikeuden osalta. Valittaja on tulkinnut, että Lapin liitto luonnonsuojelulain 39 §:n tarkoittaman suunnitelman (vaihemaakuntakaavan) hyväksyvänä viranomaisena olisi tullut ratkaista hyväksyttävän suunnitelman muut lainsäädännölliset edellytykset ennen hakemuksen lähettämistä valtioneuvostolle. Lisäksi valitusperusteissa on tuotu esille, että Lapin liiton valtioneuvostolle toimittama hakemus ei ole luonnonsuojelulain 39 § 2 momentin mukainen poikkeamishakemus ja Lapin liitto ei ole LSL 39 2 §:n mukainen poikkeuksen hakija.

Lapin liiton hallitus vastaa maakuntakaavoitusprosessista mm. asettamalla kaava-aineistot nähtäville eri kaavaproessin vaiheissa sekä hyväksyy vastineet annettuihin palautteisiin ja lausuntoihin. Lisäksi hallitus käsittelee kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen sisältöä sekä tekee siihen liittyviä valmistelevia päätöksiä. Lopullinen toimivalta maakuntakaavan hyväksymisessä on alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisesti maakuntavaltuustolla. Ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä on kaavoitusprosessin aikana tehdyn Natura-arviointi ja lausunnotmenettelyn perusteella tullut johtopäätös, että vaihemaakuntakaavan sisältö huomioiden kaavaa ei voida hyväksyä ennen kuin valtioneuvosto on tehnyt luonnonsuojelulain 39 §:ssä tarkoitetun myönteisen päätöksen.

Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaava on LSL 35 §:ssä tarkoitettu suunnitelma ja Lapin liitto toimii kaavoitusviranomaisena. Alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisesti lopullisen vaihemaakuntakaavan toimivaltaisena hyväksyjänä on maakuntavaltuusto. Vaihemaakuntakaavan hyväksyminen edellyttää kuitenkin LSL 39 §:n 2 momentin mukaisen valtioneuvoston myönteisen päätöksen, koska Sakatin kaivoshankkeen

26.2.2025 valmistuneen Natura-arvioinnin päivityksen mukaan kaivoshankkeesta voi lieventävistä toimenpiteistä huolimatta kohdistua merkittävä heikennys Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin.

Luonnonsuojelulaissa on mainittu 39 §:n osalta päätöksenteosta seuraavaa:
"Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa muutoin lainsäädännössä säädetty edellytykset täyttävälle hankkeelle kuitenkin myöntää tai suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoista ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä."
(Luonnonsuojelulaki 9/2023, 39§ mom 2)

Maakuntahallituksen tekemään päätökseen 13.5.2026 § 43 on annettu kuntalain (410/2015) mukainen muutoksenhakukielto, koska **maakuntahallituksen päätös on ollut Lapin liiton tulkinnan mukaan kuntalain 136 §:n mukainen valmistelua koskeva päätös**. Maakuntahallituksen päätös on sisältänyt kaksi keskeistä kohtaa, vaihemaakuntakaavehdotuksen sen hetkisen sisällön hyväksymisen ja LSL 39 §:n mukaisessa asiassa tarkoitetun hakemuksen lähettämisen valtioneuvostolle. Tehdyt päätöksen koskevat vain asian valmistelua.

Vaihemaakuntakaavan hyväksymisen osalta varsinainen valituskelpoinen päätös tehdään myöhemmin maakuntavaltuuston toimesta. Alueidenkäyttölain 188 §:n mukaan kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen kunnallisvalituksin noudattaen, mitä kuntalaissa säädetään. Valtioneuvoston LSL 39 §:n mukaisesta päätökseen voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 8 §:n mukaisesti.

Lapin liiton hallintosäännön 14 §:n mukaan maakuntahallitus edustaa liittoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimessa.

Lapin liiton perusteltu lausunto Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle on esitetty liitteessä. **Lausunnon antamisen määräajan vuoksi pykälä tarkistetaan kokouksessa.**

Esittelijä vs. maakuntajohtaja Takkula Hannu Lapin liitto

Päätösesitys Maakuntahallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle.

Päätös Keskustelun aikana Mikko Sipilä teki seuraavan vastaesityksen: "Esitän, että lausuntonaan Lapin liitto toteaa, että: "Maakuntahallituksen päätöksen 13.5.2026 § 43 lainmukaisuus ja päätöksessä sovelletun lainsäädännön oikeellisuus, samoin kuin muutoksenhakuoikeuden selvittäminen kuuluu hallinto-oikeudelle, eikä Lapin liitolla ole asiassa muuta lausuttavaa."

Puheenjohtaja totesi, että Sipilän esitys raukeaa kannattamattomana.

Maakuntahallitus hyväksyi päätösesityksen.

Tiedoksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

